

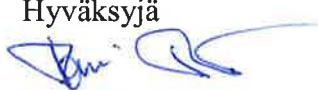

Nestemäisten kalvon muodostavien betonin jälkihoitoaineiden SILKO- koeohjelma 2011

Kirjoittajat: Liisa Salparanta

Luottamuksellisuus: Julkinen

Raportin nimi Nestemäisten kalvon muodostavien betonin jälkihoitoaineiden SILKO-koeohjelma 2011	
Asiakkaan nimi, yhteyshenkilö ja yhteystiedot Liikennevirasto Säteilyturvakeskus Helsingin kaupunki Tampereen kaupunki	Asiakkaan viite
Projektin nimi Betonitekniset taitorakennetutkimukset	Projektin numero/lyhytnimi 74817/BTS 2011
Raportin laatija(t) Liisa Salparanta	Sivujen/liitesivujen lukumäärä 16/
Avainsanat betoni, jälkihoito, vaatimukset	Raportin numero VTT-R-03533-11
Tiivistelmä <p>Näitä koeohjeita käytetään tutkittaessa soveltuuko betonin nestemäinen kalvonmuodostava jälkihoitoaine Liikenneviraston käyttöön. Ohjeet koskevat varhaisvaiheen ja varsinaisia jälkihoitoaineita.</p> <p>Koeohjelma on laadittu vastaamaan mahdollisimman hyvin Suomen silloilla vallitsevia olosuhteita käyttäen koemenetelminä mahdollisimman paljon eurooppalaisia standardeja. Koetulosten perusteella Liikennevirasto päättää aineiden hyväksynnästä käyttöönsä. Hyväksytyt tuotteet julkaistaan SILKO-ohjeistossa. SILKO-ohjeet ovat vapaasti saatavissa Liikenneviraston internet-sivuilta.</p> <p>Osa SILKO-kokeista on pakollisia ja osa vapaaehtoisia. Pakolliset kokeet Liikennevirasto edellyttää tehtäväksi kaikilla aineilla, joille haetaan hyväksyntää Liikenneviraston käyttöön. Vapaaehtoisin kokein jälkihoitoaineella voidaan osoittaa olevan jokin erityiskohteeseen soveltuva ominaisuus. Luvussa 3 esitetään ominaisuudet, jotka kuhunkin aineryhmään kuuluvasta aineesta on määritettävä sekä viittaus koemenetelmään, jolla ominaisuus tutkitaan.</p> <p>Muut kuin eurooppalaisen standardoinnin mukaiset koemenetelmät kuvataan tässä ohjeessa.</p>	
Luottamuksellisuus	Julkinen
Espoo 12.5.2011 Laatija Liisa Salparanta, Tutkija	Tarkastaja Hannele Kuosa, Tutkija
	Hyväksyjä Tomi Toratti, Erikoistutkija
VTT:n yhteystiedot VTT, PL 1000, 02044 VTT, puh. 020 722 111 (vaihde), fax 020 722 7002	
Jakelu (asiakkaat ja VTT) Tilaaaja VTT kirjaamo	
<p style="text-align: center;"><i>VTT:n nimen käyttäminen mainonnassa tai tämän raportin osittainen julkaiseminen on sallittu vain VTT:ltä saadun kirjallisen luvan perusteella.</i></p>	

Sisällysluettelo

1	Varhaisvaiheen ja varsinaisten nestemäisten kalvonmuodostavien betonin jälkihoitoaineiden koeohjelma.....	3
2	Varhaisvaiheen jälkihoitoaineet	8
2.1	Testausmenetelmät ja kriteerit.....	8
2.1.1	Vedenpidätyskyky	8
2.1.2	Levitettävyys	8
2.1.3	Yhteensopivuus betonin kanssa.....	8
2.1.4	Vesiliukoisen kloridin pitoisuus.....	9
2.1.5	Kuivumisaika	9
3	Varsinaiset jälkihoitoaineet	10
3.1	Koemenetelmät ja kriteerit	10
3.1.1	Vedenpidätyskyky	10
3.1.2	Levitettävyys	11
3.1.3	Yhteensopivuus betonin kanssa.....	11
3.1.4	Vesiliukoisen kloridin pitoisuus.....	12
3.1.5	Kuivumisaika	12
3.1.6	Soveltuvuus pystypinnoille	13
3.1.7	Vahapohjaisen aineen poistettavuus.....	13
3.1.8	Toimivuus suoralle auringonvalolle altistuvalla pinnalla (Vapaaehtoinen).....	13
3.1.9	Vaikutus pakkas-suolakestävyyteen (Vapaaehtoinen).....	14
3.1.10	Vaikutus likaantumiseen (Vapaaehtoinen)	14
3.1.11	Puhdistettavuus (Vapaaehtoinen)	15
	Lähdeluettelo	16

1 Varhaisvaiheen ja varsinaisten nestemäisten kalvonmuodostavien betonin jälkihoitoaineiden koeohjelma

Varhaisvaiheen ja varsinaisten jälkihoitoaineiden koeohjelmat ja hyväksymiskriteerit esitetään taulukoissa 1 ja 2.

Taulukossa 1 esitetään kokeet, joiden tulosten perusteella Liikennevirasto päättää aineiden hyväksynnästä käyttöönsä eli ns. pakolliset kokeet.

Taulukossa 2 esitetään ns. vapaaehtoiset kokeet, joiden tulosten perusteella aineella voidaan osoittaa olevan Liikenneviraston käytön kannalta edullisia lisäominaisuuksia.

Kaikissa muissa kokeissa, joissa käytetään betonia, betoni on CEN/TC 14754-1:n mukaista, paitsi kokeessa, jossa tutkitaan jälkihoitoaineen vaikutusta pakkas-suolakestävyteen. Pakkas-suolakestävyyskokeessa betonikoekappaleet valmistetaan standardin EN 1766 mukaisesta huokostetusta MC(0,40) betonista.

Taulukko 1. Varhaisvaiheen ja varsinaisten jälkihoitoinen koeohjelmat ja hyväksymiskriteerit. Pakolliset kokeet.

Ominaisuus	Varhaisvaiheen jälkihoitoinen		Varsinaiset jälkihoitoinen	
	Koe	Kriteeri	Koe	Kriteeri
Tuotetunnistus	EN 1767	-	EN 1767	-
Levitettävyyden Ruiskeutus	SILKO-koe Ruiskeutus. Testauslämpötilat +5 °C ja +30 °C. Ruiskeutus tehdään valmistajan ilmoittamalla menetelmällä. Jos valmistaja ei ilmoita menetelmää, suuttimen $\varnothing \leq 2\text{mm}$ ja ruiskeutuspainetta on 1 MPa.	- Oltava ruiskeutettavaa - Ruiskeutus ei saa tukkeutua	SILKO-koe Ruiskeutus Testauslämpötilat +5 °C ja +30 °C. Ruiskeutus tehdään valmistajan ilmoittamalla menetelmällä. Jos valmistaja ei ilmoita menetelmää, suuttimen $\varnothing \leq 2\text{mm}$ ja ruiskeutuspainetta on 1 MPa.	- Oltava ruiskeutettavaa - Ruiskeutus ei saa tukkeutua
Levitettävyyden Telattavuus tai harjattavuus			SILKO-koe Harjatus tai telaus. Testauslämpötilat +5 °C ja +30 °C. Valetaan betonikappaleet. Pinta teräshierrettään. 1 vrk muoteissa muovilla peitettyinä. 1 vrk:n ikäisinä kappaleille levitetään jälkihoitoinen valmistaja ohjeen mukaisesti telamalla tai harjattamalla.	-Oltava harjattava tai telattava
Yhteensopivuus betonin kanssa	SILKO-koe <i>Menetelmä 1</i> CEN/TC 14754-1:n mukainen vedenpidätyskykykoekappaleen tai kuivumisaikakokeen koekappaleen pinnan raaputus veitsellä ≥ 72 h:n kuluttua valusta. (Menetelmä Designation C 309-3:en ja ASTM Designation C 1315-03:en) <i>Menetelmä 2</i> SILKO-koe Erilliset kappaleet. +21 °C, RH 50 % Pinnan raaputus veitsellä aikaisintaan 10 vrk:n kuluttua valusta.	Pinta ei saa olla pehmeämpi kuin vesijälkihoitettu pinta.	SILKO-koe <i>Menetelmä 1</i> CEN/TC 14754-1:n mukainen vedenpidätyskykykoekappaleen tai kuivumisaikakokeen koekappaleen pinnan raaputus veitsellä ≥ 72 h:n kuluttua valusta. (Menetelmä Designation C 309-3:en ja ASTM Designation C 1315-03:en) <i>Menetelmä 2</i> SILKO-koe Erilliset kappaleet. +21 °C, RH 50 % Pinnan raaputus veitsellä aikaisintaan 10 vrk:n kuluttua valusta.	Pinta ei saa olla pehmeämpi kuin vesijälkihoitettu pinta.
Vesiliukoisen kloridin pitoisuus	EN 1744-1, kohta 9	$\leq 0,2$ paino-%	EN 1744-1, kohta 9	$\leq 0,2$ paino-%

jatkuu

Taulukko 1. jatkoa

Ominaisuus	Varhaisvaiheen jälkihoitoaineet		Varsinaiset jälkihoitoaineet	
	Koe	Kriteeri	Koe	Kriteeri
Kuivumisaika	<p>SILKO-koe</p> <p>Valetaan betonikappaleet. Kappaleille levitetään jälkihoitoaine valmistaja ohjeen mukaisesti. Koeolosuhteet +21 °C, RH 50 %, pinnan suuntaisen ilmavirtauksen nopeus n. 3 m/s (Menetelmä perustuu ASTM Designation C 309-3:en ja ASTM Designation C 1315-03:en) Pintaa kokeillaan sormella.</p>	<p>Kosketuskuiva ≤ 4 h</p>	<p>SILKO-koe</p> <p>Valetaan betonikappaleet. Pinta teräshierretään. 1 vrk muoteissa muovilla peitettynä. 1 vrk:n ikäisinä kappaleille levitetään jälkihoitoaine valmistaja ohjeen mukaisesti. Koeolosuhteet +21 °C, RH 50 %, pinnan suuntaisen ilmavirtauksen nopeus n. 3 m/s (Menetelmä perustuu ASTM Designation C 309-3:en ja ASTM Designation C 1315-03:en) Pintaa kokeillaan sormella.</p>	<p>Kosketuskuiva ≤ 4 h</p>
Vedenpidätyskyky	<p>CEN/TC 14754-1</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Veden haihtumisnopeus jälkihoitoaineella käsitellyn betonin pinnasta varhaisvaiheessa $\leq 0,05$ kg/m²/h, - Veden kokonahaituma jälkihoitoaineella käsitellyn betonin pinnasta 6 h:n kuluttua jälkihoitoaineen levityksestä $\leq 0,23$ kg/m², - Jälkihoitoaineen on vähennettävä veden haihtumista 80 % ajanhetkeen 72 h jälkihoitoaineen levityksestä. 	<p>CEN/TC 14754-1</p>	<p>Jälkihoitoaineen on vähennettävä veden haihtumista 90 % 24 ja 72 h:n kuluessa jälkihoitoaineen levityksestä.</p>

jatkuu

Taulukko 1. jatkoa

Ominaisuus	Varhaisvaiheen jälkihoitoaineet		Varsinaiset jälkihoitoaineet	
	Koe	Kriteeri	Koe	Kriteeri
Vahapohjaisen jälkihoitoaineen poistettavuus			VTT TEST 375-93 Valetaan betonikappaleet Pinta teräshierrettään. 1 vrk muoteissa muovilla peitettynä. 1 vrk:n ikäisinä kappaleille levitetään jälkihoitoaine valmistaja ohjeen mukaisesti. Aikaisintaan 7 vrk:n kuluttua valusta jälkihoitoaine poistetaan jälkihoitoainevalmistajan suosittelemalla menetelmällä. Jos valmistajalla ei ole suositusta, jälkihoitoaine poistetaan suihkupuhdistamalla. Vesivärin sively pintaan, pyyhkiminen kaalla. Silmämääräistarkastelu suurennuslasin avulla.	Ei saa näkyä värjäntymättömiä alueita.
Soveltuvuus pystypinnoille			SILKO-koe Valetaan betonikappaleet. 1 vrk muoteissa muovilla peitettynä. 1 vrk:n ikäisinä kappaleiden pystypinnoille levitetään jälkihoitoaine valmistaja ohjeen mukaisesti. Testausolosuhteet +21 °C, RH 50 %. Aikaisintaan 1 vrk:n kuluttua jälkihoitoaineen levityksestä silmämääräistarkastus.	Ei saa näkyä valumia

Taulukko 2. (Varhaisvaiheen ja)varsinaisten jälkihoitoaineiden koeohjelmat ja hyväksymiskriteerit. Vapaaehtoiset kokeet.

Ominaisuus	Varhaisvaiheen jälkihoitoaineet		Varsinaiset jälkihoitoaineet	
	Koe	Kriteeri	Koe	Kriteeri
Vaikutus likaantumiseen			SILKO-koe Valetaan betonikappaleet. Pinta teräshierretään. 1 vrk muoteissa muovilla peitettynä. 1 vrk:n ikäisinä kappaleille levitetään jälkihoitoaine valmistajan ohjeen mukaisesti. Aikaisintaan 10 vrk:n kuluttua valusta: Pintojen väri mitataan. Pinoille sumutetaan vettä ja nokijauhetta. Pinnat huuhdellaan vedellä. Pintojen väri mitataan.	Vertailu vesijälkihoitettuun pintaan Ei kriteeriä
Puhdistettavuus			SILKO-koe Valetaan betonikappaleet. Pinta teräshierretään. 1 vrk muoteissa muovilla peitettynä. 1 vrk:n ikäisinä kappaleille levitetään jälkihoitoaine valmistajan ohjeen mukaisesti. Aikaisintaan 10 vrk:n kuluttua valusta: Koe-kappaleet töhertetään ja puhdistetaan Silmämääräistarkastus	Vertailu vesijälkihoitettuun pintaan Ei kriteeriä
Toimivuus suoralle auringonpaisteelle altistuvalla pinnalla			SILKO-koe Valetaan betonikappaleet. Pinta teräshierretään. 1 vrk muoteissa muovilla peitettynä. 1 vrk:n ikäisinä kappaleille levitetään jälkihoitoaine valmistajan ohjeen mukaisesti. EN ISO 11507: 170 h UV Aikaisintaan 10 vrk:n kuluttua valusta: Silmämääräistarkastus ja pinnan raaputus veitsellä.	- Ei saa näkyä UV-rasituksen aiheuttamia muutoksia. - Pinta ei saa olla pehmeämpi kuin vesijälkihoitettu vertailupinta
Vaikutus pakkas-suola-kestävyyteen			SILKO-koe Valetaan betonikappaleet. Sideaine CEM I 42,5 R. Pinta teräshierretään. 1 vrk muoteissa muovilla peitettynä. 1 vrk:n ikäisinä kappaleille levitetään jälkihoitoaine valmistajan ohjeen mukaisesti.	Rapautuma ei saa olla suurempi kuin vesijälkihoitettujen vertailukappaleiden rapautuma.

2 Varhaisvaiheen jälkihoitoaineet

Varhaisvaiheen jälkihoitoaineelta silloilla tarvittavat ominaisuudet eivät riipu käyttökohteesta. Tarvittavat ominaisuudet ovat:

- vedenpidätyskyky
- levitettävyys,
- yhteensopivuus betonin kanssa,
- vesiliukoisen kloridin pitoisuus ja
- kuivumisaika.

2.1 Testausmenetelmät ja kriteerit

2.1.1 Vedenpidätyskyky

Koemenetelmä

Vedenpidätyskyky testataan CEN/TC 14754-1:n mukaisesti.

Kriteeri

Veden haihtumisnopeus jälkihoitoaineella käsitellyn betonin pinnasta varhaisvaiheessa saa olla korkeintaan $0,05 \text{ kg/m}^2/\text{h}$.

Veden kokonaishaihtuma jälkihoitoaineella käsitellyn betonin pinnasta 6 h:n kuluttua jälkihoitoaineen levityksestä saa olla korkeintaan $0,23 \text{ kg/m}^2$.

Jälkihoitoaineen on vähennettävä veden haihtumista 80 % ajanhetkeen 72 h jälkihoitoaineen levityksestä.

2.1.2 Levitettävyys

Koemenetelmä

Koe tehdään $+5 \pm 2 \text{ }^\circ\text{C}$:n ja $+30 \pm 2 \text{ }^\circ\text{C}$:n lämpötilassa. Aineen lämpötilan tulee olla $+5 \pm 2 \text{ }^\circ\text{C}$ ja $+30 \pm 2 \text{ }^\circ\text{C}$ vastaavasti. Ainetta ruiskutetaan valmistajan ohjeen mukaan 1 000 ml 60 min:n kuluessa. Ruiskutuksen ei tarvitse olla yhtäjaksoista.

Jos valmistaja ei ilmoita menetelmää ruiskutusaineena käytetään $1 \pm 0,1 \text{ MPa}$ ja suuttimen halkaisija on korkeintaan 2 mm.

Kriteeri

Aineen on oltava ruiskutettavaa ja ruisku ei saa tukkeutua.

2.1.3 Yhteensopivuus betonin kanssa

Yhteensopivuus voidaan testata kahdella vaihtoehtoisella menetelmällä.

Koemenetelmä 1

Yhteensopivuus testataan raaputtamalla veitsellä eurooppalaisen standardin CEN/TS 14754-1 mukaisen vedenpidätyskykykokeen tai jäljempänä kuvataan kuivumisaikakokeen koekappaleiden pintaa aikaisintaan 72 h:n kuluttua valusta.

Koemenetelmä 2

Koe tehdään olosuhteissa $+21 \pm 2$ °C, RH 50 ± 10 %

Valmistetaan 4 betonikappaletta, joiden jälkihoidettavan pinnan mitat ovat $\geq 150 \cdot 150$ mm² ja paksuus 50 mm. Kaksi kappaletta jälkihoidetaan jälkihoitoaineella valmistajan ohjeen mukaisesti ja ne siirretään RH 50 ± 10 %:iin. Kaksi vertailukappaletta peitetään valun jälkeen muovilla veden haihtumisen estämiseksi. Vuorokauden kuluttua koekappaleiden valmistamisesta vertailukappaleiden pinnalle laitetaan vesikerros, jota ylläpidetään kunnes kappaleet ovat 7 vrk:n ikäisiä. 7 vrk:n ikäiset kappaleet siirretään RH 50 ± 10 %:iin. aikaisintaan 3 vrk:n kuluttua vesikerroksen poistamisen jälkeen kaikkien koekappaleiden yläpintaa raaputetaan veitsellä.

Kriteeri

Jälkihoitoaineella jälkihoidettujen kappaleiden pinta ei saa olla pehmeämpi kuin vesijälkihoidettujen vertailukappaleiden pinta.

2.1.4 Vesiliukoisen kloridin pitoisuus

Koemenetelmä

Vesiliukoisen kloridin pitoisuus mitataan EN 1744-1:n kohta 9:n mukaisesti.

Kriteeri

Vesiliukoisen kloridin pitoisuus ei saa ylittää arvoa 0,2 paino-%.

2.1.5 Kuivumisaika

Koemenetelmä

Koe tehdään olosuhteissa $+21 \pm 2$ °C, RH 50 ± 10 % ja pinnan suuntaisen ilmavirtauksen nopeus n. 3 m/s.

Valmistetaan 2 betonikappaletta, joiden jälkihoidettavan pinnan mitat ovat $\geq 150 \cdot 150$ mm² ja paksuus 50 mm. Jälkihoitoaine levitetään betonin pinnalle valmistajan ohjeen mukaisesti. Pintaa painetaan ajoittain kevyesti sormella. Pinta on kosketuskuiva, kun ainetta ei tartu sormiin ja sen muodostama kalvo tuntuu kiinteältä. Kuivumisaika on aika aineen levityksestä kosketuskuivuuden saavuttamiseen kulunut aika.

Kriteeri

Kuivumisaika saa olla korkeintaan 4 h.

3 Varsinaiset jälkihoitoaineet

Varsinaiselta jälkihoitoaineelta tarvittavat ominaisuudet riippuvat käyttökohteesta. Eri käyttökohteissa silloilla tarvittavat ominaisuudet ovat:

- vedenpidätyskyky
- levitettävyyys: ruiskutettavuus, harjattavuus tai telattavuus,
- yhteensopivuus betonin kanssa
- vesiliukoisen kloridin pitoisuus
- kuivumisaika
- soveltuvuus pystypinnoille, jos ainetta käytetään pystypinnalla
- vahapohjaisen aineen poistettavuus
- toimivuus suoralle auringonvalolle altistuvalla pinnalla, jos ainetta käytetään kovettumisen aikana suoralle auringonvalolle altistuvalla pinnalla
- vaikutus pakkas-suolakestävyyteen, jos ainetta käytetään pakkas-suolarasitukselle altistuvalla pinnalla eikä sitä poisteta
- vaikutus likaantumiseen, jos ainetta käytetään näkyviin jäävillä pinnoilla eikä sitä poisteta
- puhdistettavuus, jos ainetta käytetään näkyviin jäävillä pinnoilla eikä sitä poisteta.

3.1 Koemenetelmät ja kriteerit

3.1.1 Vedenpidätyskyky

Koemenetelmä

Vedenpidätyskyky testataan CEN/TC 14754-1:n mukaisesti.

Kriteeri

Veden haihtumisnopeus jälkihoitoaineella käsitellyn betonin pinnasta varhaisvaiheessa saa olla korkeintaan 0,05 kg/ m²/ h.

Veden kokonaishaihtuma jälkihoitoaineella käsitellyn betonin pinnasta 6 h:n kuluttua jälkihoitoaineen levityksestä saa olla korkeintaan 0,23 kg/ m².

Jälkihoitoaineen on vähennettävä veden haihtumista 80 % ajanhetkeen 72 h jälkihoitoaineen levityksestä.

3.1.2 Levitettävyys

3.1.2.1 Ruiskutettavuus

Koemenetelmä

Koe tehdään $+5 \pm 2$ °C:n ja $+30 \pm 2$ °C:n lämpötilassa. Aineen lämpötilan tulee olla $+5 \pm 2$ °C:n ja $+30 \pm 2$ °C vastaavasti. Ainetta ruiskutetaan valmistajan ohjeen mukaan 1 000 ml 60 min:n kuluessa. Ruiskutuksen ei tarvitse olla yhtäjaksoista.

Jos valmistaja ei ilmoita menetelmää ruiskutusaineena käytetään n. 1 MPa ja suuttimen halkaisija on korkeintaan 2 mm.

Kriteeri

Aineen on oltava ruiskutettavaa ja ruisku ei saa tukkeutua.

3.1.2.2 Harjattavuus/ telattavuus

Koemenetelmä

Koe tehdään $+5 \pm 2$ °C:n ja $+30 \pm 2$ °C:n lämpötilassa. Aineen lämpötilan tulee olla $+5 \pm 2$ °C:n ja $+30 \pm 2$ °C vastaavasti.

Valmistetaan 4 betonista koekappaletta/levitystapa. Kappaleiden mitat ovat $150 \cdot 150 \cdot 50$ mm³. Kappaleiden yläpinta teräshierretään. Valmistuksen jälkeen koekappaleita säilytetään muoteissa muovilla peitettynä. Kun kappaleet ovat 1 vrk:n ikäiset, 2 kappaletta/levitystapa siirretään $+5 \pm 2$ °C:n ja kaksi $+30 \pm 2$ °C:n lämpötilaan. 2 tunnin säilytyksen jälkeen muovit poistetaan kappaleiden pinnalta. Kun kappaleiden pinta on mattakuiva, jälkihoitoaine levitetään valmistajan ohjeen mukaan harjaamalla/telaamalla kaikille 4 kappaleelle.

Kriteeri

Aineen on oltava harjattavaa/telattavaa siten, että ainetta saadaan helposti levitetyksi pinnalle valmistajan ohjeen mukainen kerros.

3.1.3 Yhteensopivuus betonin kanssa

Yhteensopivuus voidaan testata kahdella vaihtoehtoisella menetelmällä.

Koemenetelmä 1

Yhteensopivuus testataan raaputtamalla veitsellä eurooppalaisen standardin CEN/TS 14754-1 mukaisen vedenpidätyskykykokeen tai jäljempänä kuvatun kuivumisaikakokeen koekappaleiden pintaa aikaisintaan 72 h:n kuluttua valusta.

Koemenetelmä 2

Koe tehdään olosuhteissa $+21 \pm 2$ °C, RH 50 ± 10 %

Valmistetaan 4 betonikoekappaletta. Kappaleiden jälkihoidettavan pinnan mitat ovat $\geq 150 \cdot 150$ mm² ja paksuus 50 mm. Kappaleiden yläpinta teräshierretään. Valmistuksen jälkeen koekappaleita säilytetään muoteissa muovilla peitettynä. Muovit poistetaan, kun kappaleet ovat yhden vuorokauden ikäiset. Muovien poistamisen jälkeen, kahden koekappaleen pinnalle levitetään vesikerros. Kahdelle koekappaleelle levitetään jälkihoitoaine valmistajan ohjeen mukaisesti, kun pinta on mattakuiva, ja kappaleet siirretään RH 50 ± 10 %:iin. Vesikerrosta ylläpidetään vertailukappaleiden pinnalla, kunnes kappaleet ovat 7 vrk:n ikäisiä. 7 vrk:n ikäiset kappaleet siirretään RH 50 ± 10 %:iin. Aikaisintaan 3 vrk:n kuluttua vesikerroksen poistamisen jälkeen jälkihoitoaineella käsiteltyjen ja vertailukappaleiden jälkihoidettua pintaa raaputetaan veitsellä.

Kriteeri

Jälkihoitoaineella jälkihoidettujen kappaleiden pinta ei saa olla pehmeämpi kuin vesijälkihoidettujen vertailukappaleiden pinta.

3.1.4 Vesiliukoisen kloridin pitoisuus

Koemenetelmä

Vesiliukoisen kloridin pitoisuus mitataan EN 1744-1, kohta 9:n mukaisesti mukaisesti.

Kriteeri

Vesiliukoisen kloridin pitoisuus ei saa ylittää arvoa 0,2 paino-%.

3.1.5 Kuivumisaika

Koemenetelmä

Koe tehdään olosuhteissa $+21 \pm 2$ °C, RH 50 ± 10 % ja pinnan suuntaisen ilmavirtauksen nopeus n. 3 m/s.

Valmistetaan 2 betonikappaletta, joiden jälkihoidettavan pinnan mitat ovat $\geq 150 \cdot 150$ mm² ja paksuus 50 mm. Kappaleiden yläpinta teräshierretään. Valmistuksen jälkeen kappaleita säilytetään muoteissa muovilla peitettynä. Muovit poistetaan, kun kappaleet ovat yhden vuorokauden ikäiset. Jälkihoitoaine levitetään mattakuivalle betonin pinnalle valmistajan ohjeen mukaisesti. Pintaa painetaan ajoittain kevyesti sormella. Pinta on kosketuskuiva, kun ainetta ei tartu sormiin ja sen muodostama kalvo tuntuu kiinteältä. Kuivumisaika on aika aineen levityksestä kosketuskuivuuden saavuttamiseen kulunut aika.

Kriteeri

Kuivumisaika saa olla korkeintaan 4 h.

3.1.6 Soveltuvuus pystypinnoille

Koemenetelmä

Koe tehdään olosuhteissa $+21 \pm 2$ °C, RH 50 ± 10 %.

Valmistetaan betonikappale, jonka jälkihoidettavan pystypinnan mitat ovat $\geq 150 \cdot 150$ mm². Valmistuksen jälkeen kappaletta säilytetään muotissa muovilla peitettynä. Muovi poistetaan, kun kappale on yhden vuorokauden ikäinen. Jälkihoitoaine levitetään mattakuivalle betonin pystypinnalle valmistajan ohjeen mukaisesti. Aikaisintaan 24 h:n kuluttua aineen levityksestä käsitellyn pinnan ulkonäkö tarkastellaan silmämääräisesti.

Kriteeri

Jälkihoitoainekäsitellyllä pinnalla ei saa näkyä valumia.

3.1.7 Vahapohjaisen aineen poistettavuus

Koemenetelmä

Koe tehdään olosuhteissa $+21 \pm 2$ °C, RH 50 ± 10 %.

Betonista valmistetaan koekappale, jonka jälkihoidettavan pinnan mitat ovat $\geq 150 \cdot 150$ mm² ja paksuus 50 mm. Kappaleen yläpinta teräshierretään. Valmistuksen jälkeen koekappaletta säilytetään muotissa muovilla peitettynä. Muovi poistetaan, kun kappale on yhden vuorokauden ikäinen. Muovin poistamisen jälkeen koekappaleelle levitetään jälkihoitoaine valmistajan ohjeen mukaisesti, kun pinta on mattakuiva. Aikaisintaan 7 vrk:n kuluttua valusta jälkihoitoaine poistetaan jälkihoitoainevalmistajan suosittelemalla menetelmällä. Jos valmistajalla ei ole suositusta, jälkihoitoaine poistetaan suihkupuhdistamalla.

Jälkihoitainejäämät tutkitaan menetelmäkuvaksen VTT TEST 375-93 mukaisesti. Peite-väristä valmistetaan vesiväriliuos. Sivellin kastellaan vesiväriliuokseen. Sivellin jätetään märäksi siten, ettei siitä kuitenkaan valu liuosta. Vesiväriliuosta sivellään tutkittavalle alueelle. Alue, jolle liuosta on levitetty pyyhittää välittömästi kuivalla kankaalla ennen kuin vesiväriliuos ehtii kuivua.

Vesiväri värjätty alue tutkitaan silmämääräisesti ja suurennuslasin avulla. Alueissa, jotka ovat värjäytyneet vesivärin väriseksi, ei ole jälkihoitoainetta. Värjäytymättömien alueiden pinnassa on jälkihoitoainetta.

Kriteeri

Jälkihoitoaineella jälkihoidetussa pinnassa ei saa näkyä värjäntymättömiä alueita.

3.1.8 Toimivuus suoralle auringonvalolle altistuvalla pinnalla (Vapaaehtoinen)

Koemenetelmä

Betonista valmistetaan kaksi koekappaletta, joiden jälkihoidettavan pinnan mitat ovat $\geq 150 \cdot 150$ mm² ja paksuus 50 mm. Kappaleiden yläpinta teräshierretään.

Valmistuksen jälkeen koekappaleita säilytetään muoteissa muovilla peitettynä. Muovit poistetaan, kun kappaleet ovat yhden vuorokauden ikäiset. Muovien poistamisen jälkeen, toisen koekappaleen pinnalle levitetään vesikerros. Toiselle koekappaleelle levitetään jälkihoitoaine valmistajan ohjeen mukaisesti, kun pinta on mattakuiva. Vesikerrosta ylläpidetään vertailukappaleen pinnalla, kunnes kappaleet ovat 7 vrk:n ikäisiä. 7 vrk:n iässä koekappale siirretään RH 50 ± 10 %:iin. Välittömästi jälkihoitoaineen levityksen jälkeen jälkihoitoaineella käsiteltyä pintaa rasitetaan standardin EN ISO 11507 mukaisella UV-rasituksella 170 h:n ajan, jonka jälkeen kappale siirretään RH 50 ± 10 %:iin.

Aikaisintaan 3 vrk:n kuluttua UV-rasituksen päättymisen jälkeen kappaleiden koepinta tarkastellaan silmämääräisesti ja pintaa raaputetaan veitsellä.

Kriteeri

Jälkihoitoaineella käsitelty pinta ei saa olla pehmeämpi kuin vertailupinta eikä siinä saa näkyä UV-rasituksen aiheuttamia muutoksia.

3.1.9 Vaikutus pakkas-suolakestävyyteen (Vapaaehtoinen)

Koemenetelmä

Betonista valmistetaan neljä koekappaletta, joiden mitat ovat $150 \cdot 150 \cdot 50$ mm³. Betonin on standardin EN 1766 mukaista huokostettua betonia MC(0,40). Kappaleiden yläpinta teräshierretään. Valmistuksen jälkeen koekappaleita säilytetään muoteissa muovilla peitettynä. Muovit poistetaan, kun kappaleet ovat yhden vuorokauden ikäiset. Muovien poistamisen jälkeen, kahden koekappaleen pinnalle levitetään vesikerros. Kahdelle koekappaleelle levitetään jälkihoitoaine valmistajan ohjeen mukaisesti, kun pinta on mattakuiva. Vesikerrosta ylläpidetään vertailukappaleiden pinnalla, kunnes kappaleet ovat 7 vrk:n ikäisiä. 7 vrk:n ikäiset kappaleet siirretään olosuhteisiin $+21 \pm 2$ °C:n lämpötila ja RH 65 ± 10 %. 25 ± 1 vrk:n ikäisten koekappaleiden muille kuin testipinnoille liimataan kumimatto standardin CEN/TS 12390-9:n mukaisesti ja tästä eteenpäin noudatetaan standardia CEN/TS 12390-9 käyttäen jäädytys-sulatuskokeessa 3-prosenttista NaCl-liuosta.

Kriteeri

Jälkihoitoaineella käsiteltyjen pintojen rapautuma ei saa olla suurempi kuin vesijälkihoidettujen vertailupintojen.

3.1.10 Vaikutus likaantumiseen (Vapaaehtoinen)

Koemenetelmä

Koe tehdään olosuhteissa $+21 \pm 2$ °C ja RH 50 ± 10 %.

Betonista valmistetaan neljä koekappaletta, joiden jälkihoidettavan pinnan mitat ovat $\geq 150 \cdot 150$ mm². Kappaleiden yläpinta teräshierretään. Valmistuksen jälkeen

koekappaleita säilytetään muoteissa muovilla peitettynä. Muovit poistetaan, kun kappaleet ovat yhden vuorokauden ikäiset. Muovien poistamisen jälkeen, kahden koekappaleen pinnalle levitetään vesikerros. Kahdelle koekappaleelle levitetään jälkihoitoaine valmistajan ohjeen mukaisesti, kun pinta on mattakuiva, ja kappaleet siirretään RH 50 ± 10 %:iin. Vesikerrosta ylläpidetään vertailukappaleen pinnalla, kunnes kappaleet ovat 7 vrk:n ikäisiä. 7 vrk:n ikäiset kappaleet siirretään RH 50 ± 10 %:iin.

Aikaisintaan 3 vrk:n kuluttua vesikerroksen poistamisen jälkeen koekappaleiden tutkimuspinnat tarkastellaan silmämääräisesti ja jokaisen tutkimuspinnan väri mitataan spektrofotometrillä vähintään kolmesta kohdasta. Tutkimuspinnat asetetaan pystysuoraan asentoon ja niiden pinnalle sumutetaan kevyesti vettä ja Degussan Printex 300 furnace black -jauheen tai vastaavan seosta. Kun tutkimuspinnat ovat kuivuneet, ne tarkastellaan silmämääräisesti ja niiden väri mitataan. Jälkihoitoainekäsittelyjen pintojen värin muutoksen alkuperäiseen puhtaaseen pintaan verrattuna (ΔE_{CUR-1}) ja vertailupintojen vastaavan arvon (ΔE_{REF-1}) erotuksen itseisarvo, $|\Delta E_{CUR-1} - \Delta E_{REF-1}|$, saa olla korkeintaan 1,0. Tutkimuspinnat huuhdellaan juoksevalla vedellä. Pintojen kuivuttua ne tarkastellaan silmämääräisesti ja niiden väri mitataan.

Värimittaustuloksista lasketaan koepintojen värin muutoksen keskiarvo kokeen lopussa alkuperäiseen puhtaaseen pintaan verrattuna, ΔE_{CUR-2} ja ΔE_{REF-2} .

Kriteeri

Jälkihoitoaineen vaikutukselle likaantumiseen ei ole kriteeriä.

3.1.11 Puhdistettavuus (Vapaaehtoinen)

Koemenetelmä

Koe tehdään olosuhteissa +21 ± 2 °C ja RH 50 ± 10 %.

Betonista valmistetaan 6 koekappaletta, joiden jälkihoidettavan pinnan mitat ovat $\geq 150 \cdot 150 \text{ mm}^2$. Kappaleiden yläpinta teräshierretään. Valmistuksen jälkeen koekappaleita säilytetään muoteissa muovilla peitettynä. Muovit poistetaan, kun kappaleet ovat yhden vuorokauden ikäiset. Muovien poistamisen jälkeen, kolmen koekappaleen pinnalle levitetään vesikerros. Kolmelle koekappaleelle levitetään jälkihoitoaine valmistajan ohjeen mukaisesti, kun pinta on mattakuiva, ja kappaleet siirretään RH 50 ± 10 %:iin. Vesikerrosta ylläpidetään vertailukappaleen pinnalla, kunnes kappaleet ovat 7 vrk:n ikäisiä. 7 vrk:n ikäiset kappaleet siirretään RH 50 ± 10 %:iin.

Aikaisintaan 3 vrk:n kuluttua vesikerroksen poistamisen jälkeen koekappaleiden tutkimuspinnat tarkastellaan silmämääräisesti. Kahden jälkihoitoaineella ja kahden vedellä jälkihoidetun kappaleen tutkimuspinnalle tehdään töherrysspraymaalilla, siveltävällä alkydimaalilla ja vedenkestävällä huopakynällä. 35 vrk:n iässä yksi jälkihoitoaineella käsitelty ja yksi vertailupinta puhdistetaan kuumapainepesulla ja yksi soveltuvimmalla puhdistusaineella ja menetelmällä. Kun tutkimuspinnat ovat kuivuneet, ne tarkastellaan silmämääräisesti ja niiden ulkonäköä verrataan töhertämättömään jälkihoitoaineella ja vedellä jälkihoidettuun kappaleeseen.

Töherryksien puhdistuminen arvioidaan numeerisesti asteikolla 0 ... 5. Arvo 0 tarkoittaa, että töherryks ei poistu lainkaan ja arvo 5, että töherryks poistuu täysin. Puhdistumista verrataan vesijälkihoidettujen vertailupintojen puhdistettavuuteen.

Kriteeri

Tulosta verrataan vesijälkihoidetun pinnan tulokseen. Jälkihoitoaineen vaikutukselle pinnan puhdistettavuuteen ei ole kriteeriä.

Lähdeluettelo

1. CEN/TS 14754-1. Curing compounds – Test methods –Part 1: Determination of water retention efficiency of common curing compounds. CEN European Committee for Standardization. 2007. 9 s.
2. CEN/TS 12390-9. Testing hardened concrete – Part 9: Freeze-thaw resistance – scaling. 2006. 24 s.
3. EN 1744-1. Kiviainesten kemiallisten ominaisuuksien testaus. Osa1: Kemiallinen analyysi. March 1998. 43 s.
4. EN ISO 2813. Maalit ja lakat. Peilikiillon määrittäminen ei-metallisille maalikalvoille kulmilla 20°, 60° ja 85°. 1999. 26 s.
5. EN ISO 11507. Paints and varnishes. Exposure of coatings to artificial weathering. Exposure to fluorescent UV and water. 2007. 13 s.
6. Technischen Lieferbedingungen für flüssige Beton-Nachbehandlungsmittel – TL NBM-StB 09. Ausgabe 2009, Forschungsgesellschaft für das Straßen- und Verkehrswesen. Köln. 2009. 32 s.